

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ԻՆ. ՏԱՐԻ

28 ԱՊՐԻԼ 1907

ԹԻԻ 18

ՊԱՐՏԱՄՈՒՐՅԱԿ ԵՏ ԱՌՆԵԼԸ

ՍՏԱՑԱԳՐԻ ԴԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ՞

×

Ռոսոսդոյին՝ փաստաբան Թովմաս ԷՖ. Տեր Սահակեան մեզ դիպած է հետեւեալ օրինագիտական կարեւոր յօդուածը, որուն վրայ կը հրաւիրենք մեր վաճառականներուն ուշադրութիւնը։

Ինչպէս կը տեսնուի այս յօդուածէն, առեւտրական ամեցապարզ գործառնութիւններու մէջ իսկ այնպիսի նրբութիւններ կան, որոնց զանցառումը կրնայ նիւթական կորուստ պատճառել վաճառականին։ Այն որ իր ստորագրութիւնը կրող առեւտրական թուղթի մը փոխարժէքը օրը օրին վճարելով պարտավորեալը է՝ կ'առնէ, կը կարծէ որ այլ եւս պարտ չունի, մինչդեռ շատ կարեւոր բերութիւն մը գործած է անգիտակցաբար, որուն վնասը յետոյ ինք կը տուի, կրկին հասուցանելով իր պարտքը։

Ռոսոսդոյի վաճառականին՝ Տիար Ա. ի պատմութիւնը կրնայ հրահանգել օրինակ մը ըլլալ մեր գործի մարդոց համար։

×

Անցեալ օր բարեկամներէս Ա. բոլորովին այլայլած, գրատենետակ գալով կը խնդրէր որ տեղւոյս Առեւտրական դատարանին առջեւ Բ. ի կողմէ իր զէմ բացուած դատին նպաստաւոր ելք մը գտնեմ։

Խնդիրը սապէս կրնայ համառօտուիլ. — Ա. ուրիշ վաճառականէ մը՝ Բ.էն ըրած 30 ոսկւոյ փոխառութեան փոխարէն վաթսուներ մէկ օր պայմանաժամով պարտամուրհակ մը կուտայ, Բ. պայմանաժամին Ա.ի կը դիմէ, որ փոխարէնը վճարելով պարտամուրհակը ետ կ'առնէ: Երեք չորս ամիս վերջ Բ. Ա.ի հետ ունեցած անձնական հակառակութեան հետեւանքով, Առեւտրական դատարանին առջեւ անոր դէմ դատ կը բանայ: Ա. որոշեալ օրը անձամբ կը ներկայանայ դատարան, ուր Բ. կ'առարկէ թէ 30 ոսկւոյ պահանջը մ'ունի, որուն պարտամուրհակը կորսնցուցած ըլլալուն համար պիտի չկրնայ ներկայացնել: Նախագահը կը հարցնէ Ա.ի թէ ի՞նչ պղպխի պարտք մ'ունի: Ա. նկատելով որ ինք ժամանակին այդ պարտքը վճարած և պարտամուրհակն ալ ետ առած է, առանց վարանելու կը պատասխանէ թէ ի՞նչ պղպխի պարտք մ'ունէր, բայց ըստ որում զայն պայմանաժամին վճարած և նոյն իսկ մուրհակն ալ ետ առնելով ստորագրութիւնը պատռած է, Բ. իրաւունք չունէր իրմէ երկրորդ անգամ ուղղու և հետեւաբար կը խնդրէ դատարանէն որ Բ.ի դատը անընդունելի նկատուի: Բ. ասկէ օգտուելով, կ'աւելցնէ թէ այդ պարտամուրհակն ինք կորսնցուցած է և թէ սուտ են Ա.ի բոլոր զրուցածները: Ինք անկէ ո՛ր և է ստակ չէ ընդունած: Նախագահը Ա.ի կը հարցնէ թէ վճարումը հաստատող ո՛ր և է օրինական ասպնոց և կամ թէ պարտամուրհակը Բ.ի կողմէ իրեն դարձուած ըլլալը գիտցող վկաներ ունի: Ա. կը պատասխանէ թէ սոյն գործողութիւնը միմիայն իրենց երկուքին միջեւ եղած ըլլալուն, չի կրնար ո՛ր և է կերպով ապացուցանել: Նախագահը կ'աւելցնէ թէ քանի որ ո՛ր և է ասպնոց չունի, իրեն կը մնայ միայն Բ.ի երգում մը առաջարկել: Այդ մասին մտածելու պատրուակաւ, Ա. կը յաջողի դատավարութիւնը ուրիշ օրուան ձգել:

* * Ահա Ա.ի դատին վիճակը: Ընթերցողներու մէջէն շատեր կարելի է առարկեն թէ քանի որ մարդ իր ստորագրութիւնը ևս առած է, պարսֆե ազատած պէտք է նկատուի ևս արդէն իր ստորագրութիւնը կրող պարտամուրհակին իր ֆոյլ զտնուիլը ասոր ասպնոց չե՞մ միտք:

Այս առարկութիւնը հիմնաւոր չէ օրէնքի տեսակէտով։
Ահա թէ ինչո՞ւ .—

Դատարանը գործի մը ճշտութեան և իրականութեան հասու կ'ըլլայ ա՛յն ատեն միայն երբ զայն հաստատող ապացոյցներ ունենայ ձեռքը։ Առանց ապացոյցի, դատաւորին անձնական համոզումը միայն չի բաւեր։

Սոյն խնդրոյ մէջ, քանի որ Ա. կ'առարկէ թէ պարտքը վճարելով իր ստորագրութիւնը կրող պարտամուրհակը ետ առած է և Բ. ալ կը պատասխանէ թէ այդ պարտամուրհակը կորսնցուցած ըլլալով պատահամար Ա.ի ձեռք կը գտնուի և անկէ ո՛ր և է ստակ չէ առած,

Եւ քանի որ մէջ տեղը — ըլլա՛յ վճարուած կամ ո՛չ —
30 ոսկինոց պարտքի մը խնդիր կայ, որուն գոյութիւնը խոստովանած է Ա.,

Դատարանը ի՞նչպէս կրնայ Ա.ի և Բ.ի միջեւ եղած խնդրոյն մանրամասնութեան հասու ըլլալ։ Դատարանը, որ արդարութեան ատեանն է, Ա.ի սոյն խոստովանութիւնը հիմ բռնելով, այդ պարտքը վճարած և պարտամուրհակը այդպէս ձեռք անցուցած ըլլալուն համար Ա.էն օրինական ապացոյցներ ուզելու պարտաւոր էր, ինչպէս որ ուզեց և տեսաւ թէ Ա. չի կրնար այդպիսի ապացոյց մը ներկայացնել։ Ուստի Բ.ի խղճին կոչուած մ'ընելու, այսինքն երգում առաջարկելու իրաւունքը յիշեցուց Ա.ի, և ինչպէս կ'երեւի, ըստ Ա.ի խօսքերուն, Բ. իր պահանջքը երկրորդ անգամ գանձելու համար սուտ երգում ընելու պիտի զիջանի, որով դատարանը Ա.ի աննպաստ վճիռ պիտի տայ անխուսափելի կերպով։

Ուրեմն ի՞նչ պէժ է ընէր Ա. իր իրաւունքը պաշտպանած ըլլալու համար։— Ծառ պարզ ձեւակերպութիւն մը, այսինքն փոխանակ պարսփը վճարելէ ետք յոկ իր պարտաւորակը ետ առնելով գոհանալու, պէժ էր կա՛մ անցառ ստացիր մը առնել Բ.էն եւ կամ նոյն պարտաւորակին ետեւ ըստ օրինի եւ ընկալեալ սովորութեան acquitté ընել տալ, այսինքն USU.SU.Մ ԵՄ կամ ՎՃԱՐՈՒԱԾ է (1) պարտերութիւնը

(1) Գաղղ. pour acquit, Ի փոխարեւ, վասն ստացման

գրեչ եւ քուսկանը դնելով Բ. Ի ստորագրել տալ :

×

Այս և ասոր նման ձեւակերպութեանց զանցառութեան հետեւանքը շատ անգամ նիւթական միաս կը պատճառէ մեր վաճառականներուն, որոնց ուշադրութեան յանձնել ուզեցի յիշեալ խնդիրը, որպէս զի այդ տեսակ պարագաներու մէջ քիչ մը աւելի խստապահանջ ըլլալով, կարողանան իրենց շահերը պաշտպանել ի հարկին :

Ուսուլը ձեռնիտէի

Թ Ի Ճ Ա Ր Է Թ

×

Թիճարէթ՝ պիւթիւն կիւն պիր տիւքեանտա օթուրուպ միւշթերիեէ ինթիզար իթմէք տէվրլէրինի չօքտան կէշիր-միշտիր : Վաքթըյլա միւշթերիլէրին արաեսուպ պուլարքլարը թածիրլէր՝ շիմտի տախիլ ու խարիճը մէմլէքէթտէ մէվճուտ միւշթերիլէր իլէ քանաաթ իթմէ յէրէք, տիւնեհանրն է՛ն ու զադ, է՛ն մէճհուլ նօքթալարընտա եէնի մուխրէճլէր (շահասան) արաեսուրլար :

Պու կիւն միւնասէպաթը պէ յնէլմիլէլին (միջագային յարաքերութիւններ) իւսսէլէսասը (հիւր) թիճարէթ տիր :

Միւպարէզէ յի (մրցում) թիճարլիյէտէ թէէմինը միւվէ-ֆազը յէթ՝ վէսայիթի միւթէատտիտէեէ թէվէսսիւլիլէ (դիմել) միւվքին օլուր : Սանայիի (հարսարարուես) թէրազզը իթմիլ օլտն մէմլէքէթլէրին պիւթիւն ամալ ու մէսայիտի (ջան) մամուլաթ վէ մահսուլաթը սանայիեէի խարիճէ չըքարմաք, մէմալիքի պախտէտէ (հեռաւոր երկիրներու մէջ) եէնի մուխրէճլէր պուլմադ նօգթաւնա մաթուֆ տըր : Բէք չօք զէմանտէն պէրի իսթիւլաքեաթը (սպառում) ու-

բառերը գործածողներ ալ կան, բայց ըստ իս, վերոգրեալ պարբերութիւնները աւելի նպատակայարմար են :

Թ. Տ—Ս

մուսկյէ խոթիհասալաթ (արտադրութիւն) իլէ այնը նիսպէթտէ
թէգալիւտ իթմէհօր: Եանի ֆապրիքալար ինթիյաճտան
ֆազլա էշեա վիւճուտէ կէթիւրիյօրլար: Էվրօթա վէ Ամէրի-
քանըն ճէսիմ տարիւսսանաւարը (գործարան) իմալաթտան
պիր ան պիլէ խալի գաւմատըքլարը իշուէն ֆազլայի խոթիհ-
ասալաթ պաղէն օ տէրէճէէէ վարը յօր քի, տէքօլարը տօլտըրան
վէ իլանիհայէ (ցվէրջ) տօլտըրմաղա տէվամ իտէճէք օլան
էշեանը ալուպ կէօթիւրէճէք պիր մէճրա (ճամբայ) պուշնաղ
իտէ տէհէթլի պիր պուհրանը իքթիսատի (սնէսակաւն
ազնապ) վուզուա կէլէճէք տիր: Պու էմթիա եղղընլարընը
էլտէն չըքարմաք իշիւն եէնի մուխրէճլէր պուլմաքտան
պաշար չարէ հօգ տըր, չիւնքի վաքթըլլա թիճարէթը էճ-
նէպլէէէէ մուխրէճ օլան մէմլէքէթլէր թէտրիճէն (ասսիճա-
նաթար) սանայիի տախիլլէլէրինի ըսլահ ու թէվսիյէ
(քարտիկ եւ ընդարձակիկ) վէ միւմքին օլտըղը քատար
մէմալլիքի էճնէպլէէէէ միւհթաճ օլմաէարաք մամուլաթ
ու մահսուլաթը տախիլլէլէրի իլէ կէշինմէկէ չալըլէհօր-
լար: Հէր եէրտէ էճնէպլի թաճիլլէրի եէրլի թիւճարըն
կիտտիքճէ քէսպը շիտտէթ իտէն րէքապէթլէրինէ (մըցոււմ)
թէսատիւֆ իտիյօրլար:

Թէվսի վէ թէքսիւրի (շաքցնիկ) իխրաճաթ վէսայիթի-
նին պաշըլըճաթը՝ էմթիա վէ էշեա իտիսալ օլընաճաք
մէմլէքէթ հաքքընտա մալիւմաթը միւքէմմէլէ վէ սա-
հիէ խոթիհասալ իթմէք (ստանալ) տիր: Պուշուէն ֆա-
լիտէսի վէ էհէմմիլլէթի հէր կիւն պիր թէճրիւպէ իլէ
սապիթ օլըհօր: Թիճարէթը էճնէպլէէէէ մուխրէճ օլան մէմ-
լէքէթլէր հազգընտա ալաքատարանա (շահակից) մալիւ-
մաթը մուգթաղիյէ իթա իթմէք իշիւն էվրօթատա վէ Ամէ-
րիքատա « Թիճարէթը խարիճիյէ », « Մալիւնաթը թիճա-
րիյէ », « Խաթիխպարաթը թիճարիյէ » նամըլա իտարէլէր
թէէսիս օլընմըլ տըր: Մալիւմաթը թիճարիյէ իտարէլէրի
իքի քըմմտան միւրէքքէպ տիր: Պաշըլըճա՝ էճնէպլի՝ մէմլէ-
քէթլէրինտէ սարֆ ու խոթիհալաք օլընան էշեա վէ էմթիա
նիւմուէլէրինտէն միւրէքքէպ պիր միւզե, էճնէպլի բիյա-
սալարը հազգընտա մալիւմաթը միւքէմմէլէ, իխրաճաթ իլէ
մէշուլ էրպապը սանայի վէ թիճարէթ իշուէն մէմալլիքը

էննէպիյէտէ սարֆ ու խթիհլաք խտիլէն էշեա վէ էմթիա նիւմունէլէրինին ֆայիտէ վէ էհէմմիլէթի աշիքեար տըր : Պունլար նիւմունէ քօլէքսիօնլարընը թէտքիք իտէրէք մէմալիքի մուսթէլիֆէ էհալիսինին իհթիյաճաթընա,գէվք(ճաշակ) ու թապիլէթինէ տայիւր մալիւմաթը լազըմէ ալապիլիւրէր : Նիւմունէլէր սայէսինտէ,մուսմէլաթը թիճարիյէտէ պուլընաւըգլարը մէմլէքէթլէրտէ տահա զիյատէ հանկը էշեանըն թէէմինը ընվաճ իլլէտիկինի (ապառուսն ապահովել) անլարլար : Մէսարիֆի ազիմէ իսթիյար (ստանձնել) իթմէքսիլզին, էշեալի ճէտիտէ իչուէն եէնի մուսրէճլէր թէտարիք իտէրլէր : Ֆազաթ հալընըզ նիւմունէ քօլէքսիօնլարը թէրթիպ իթմէք քեաֆի տէյիլ տիր : Թիւճար հէր նիւմունէնին հանընտա քէնտիտինէ լիւզոււմը օլան մալիւմաթը պուլմազ իտէ, պու քօլէքսիօնլարըն հիչ պիր էհէմմիլէթի գալմազ : Թէշիլը խտիլէն (ցուցադրուած) նիւմունէլէրին հանընտա էշեանըն ճընսը, նէվի,ֆիյաթը, պու նէվ էշեանը մէմալիքի սաիրէտէ հա'նկը ֆապրիքալարըն իմալ իթտիկի, հա'նկը թիճարէթիսանէլէրին սաթուէն ալադըզ, նէկիպի ընքապէթլէրէ թէսատիւֆ օլընտըզը, հա'նկը զէմանտէ նէ՛ ճընա էշեանըն տահա զիյատէ սիւրիւլտիկի, վէ տահա պուլնա պէնպէր պիր չօք անվալ հազգընտա մալիւմաթը միւլքէմմէլէ մուգայիէտ պուլուէնուր :

[Տեվաթի]

ՄԻՒՐՈՒՐԸ ԶԵՄԱՆԸՆ ՀԻՍԱՊԸ

Վ Է

Ասաբազսըր Պիսայէթ Մանֆէմէսիսին Իլամը

×

Միւրուրը զէման միւտտէթլէրինին նէ՛ վէճհլէ հիսապ օլընաճազընա տտիր սարահաթը քանուէիէ (օրինակաճ տաւադրութիւն) եօգ տըր : Պինաէն ալէյհ, սաիր միւտտէթը քանուէիէլէրին հիսապը հազգընտա ճարի օլան ուտուլ՝ միւրուրը զէման միւտտէթլէրի հազգընտա տախի ճարի օլմասը թապիի տիր :

Պիր ազտըն վուգու պուլտուղը կիւն միւրուրը գէման միւտտէթինէ տախիլ օլմահուպ, իրթէսի կիւնտէն պէտ օլընմագ իգթիզա իտէր վէ սօն կիւնի քանունէն էյետմը թաթիլէյէ միւստտըֆ օլտա տախի, միւրուրը գէման թէմամ օլմըշ օլուր: Շու հալտէ ֆի 10 իլոււ սէնէ 1880 թարի- խինտէ վուգուպուլան պիր թէահիւտտէն տօլայը ֆի 11 իլ- լոււ սէնէ 1895 թարիխինտէ միւրուրը գէման հաաըլ օլմըշ օլուր:

Միւրուրը գէման միւտտէթի սէնէ իլէ զիքը իտիլմէհուպ քանունը թիճարէթը պահրիէնին 213ինճի մատտէսինտէ մու- հարրէր օլտըղը իւզրէ մահ իլէ թաեին գըլընտըղը թագ- տիրտէ, սլլարը թէշքիլ իտէն էյյամը միւստվաթ իւզրէ հի- սապ իթմէկէ մահալ եօգտըր: Միւրուրը գէման մահ պէ մահ հիսապ օլընմագ լաղըմ տըր:

Միւրուրը գէմանըն հիսապը իջուն վարիտը խաթր օլտն մէվտտէն պիրի տա արէպի վէ բումի թարիխլընտէն հանկիւլընա իթիպար օլընմագ լաղըմ կէլէճէկի մատտէսի տիր: Մահապա, Մէճէլէ ճէմիկէթինին ֆի 15 Զիլհիճճէ սէնէ 97 թարիխլու միւզաքքիւրէսի պու մէսէլէի քաթիէն հալլ իլլէմիշտիր: Իշպու միւզաքքիւրէնին մէալի Մէճէլէտէ մուհարրէր օլտն ժն պէշ սէնէ միւտտէթին սլէլ ըթլաք մու- հարրէր օլմատընտան նաշի էօրֆը շէրի (օրինական սո- վորոյթ) իքթիզասընճա՝ սէնէի քամէրիէնէ հաարը տէրքեար օլարագ սնճաք թարաֆէյնը միւթէաքըտէյն (եղիու պայմանադիրֆ) բումի թարիխինի զիքը վէ թասրի հլլէտիկի թագտիրտէ, մուգավէլէլէրի վէճիլէ մուամէլէ ի- տիլմէսի լիւզուլմընը միւշիւր տիր:

Մէհաքիմճէ միւրուրը գէման միւտտէթլէրինտէ սէնէի քամէրիէնին պալատէ թարիֆ օլընան քավախտէ կէօրէ սէ- նէի շէմսիկէն թէրճիհէն թաթպիքաթը վուգու պուլմուշ տըր: Էղճիւմէ Ատարաղարը Պիտայէթ Մահքէմէսինին իթա իլլէ- տիկի 17 նօմէրօլը իլամընտա բումի ֆի 12 Քեանունը էվ- վէլ սէնէ 85 վաքը պիր սլտճաքտան տօլայը իքամէի տովա թարիխի օլտն ֆի 6 Թըշրինի էվվէլ սէնէ 300 թարիխլէրի թարիխը արէպիկէ պատէթ թահվիլ միւրուրը գէման վուգու պուլտուղընա հիւքմ օլընմըշտըր:

Հեր նեւլ ահիեաւը քանունիենին միւսսաի աշխիին յե-
նինսե քեփսի (մեկնել) վե քաքպիի (կիրարկել) քալաիսի
ունումիե իքիզարնսան պուղունաղա, թարիխի թարիհ
օլընմպան ուզուտա արէպի թարիխէ ըիայէթ իթմէք մու-
վաֆըքը մասլահաթ օլտըղը պէտիհի տիր:

Քէզալիք, ըումի վէ արէպի թարիխէրին հէր իքիսի
զիքը օլընան ուզուտա եինէ արէպի թարիխին թէրճիհի
լաղըմ կէլուր, էմմա, պիր սէնէտտէ եալընըզ ըումի թա-
րիխի կէօրիւլտիկի հալտէ՝ թարիխը մէզքիւրէ իթպար օ-
լընմաք զարուրի տիր:

Օսմանեան Ճարտարարուեստին ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԵՐ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԱՇԽԱՏԱԿՑԻՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Դասաւորի վաճառական ինչ կը գրէ ինչ. —

Ճարտարարուեստի նկատմամբ յօժարակամ պատասխանելու
ձեռք տալու քննենք քաջալերուած, կը խնդրենք տեղեկութիւն
սալ մեզ քե բուրդ մանելու մեքենաները ի՞նչ գնով կը ծախ-
ուին, քե սանտրելու եւ մանելու մեքենաները իրարմէ ան-
ջա՞ն են:

×

Ո՛ր և է գործարան հաստատել ուզողը, պէտք է նկատի
առնէ որ երկու տեսակ գրամագլխի կը կարօտի անհրաժեշտ
կերպով, — Նախ մնայուն գրամագլխի մը, գործիքներու
համար և յետոյ շարժուն գրամագլխի մը, նախանիւթի հա-
մար: Արդ, քննենք ձեր պարագան, որ բոլոր մանելու
գործարանի մը հաստատութեան կը վերաբերի: Բոլորը մէկ
թիւ թիւքու ոլորքով վիճակի մէջ ձեռքով բանուած գոր-

գերու համար կը գործածուի, իսկ բարակ երկու և կամ երեք թելով ոլորուած բուրգը կը ծառայէ կերպաս հիւսելու (աթկը և չեօզկիւ)։ Բայց խնդիրը անմիջապէս բուրգ մանելուն մէջ չի կայանար։ Նախնական պատրաստութիւններ կան, որոնք անհրաժեշտ են։ Նախ պէտք է լուալ բուրգը, (այդ մեքենային գինն է 300—320 անգլ. ոսկի), յետոյ չորցնել (մեքենային գինը 190—200 ոսկի), յետոյ գզել (330—340 ոսկի), անկէ ետքը սանտրել (170—180 ոսկի) և ի վերջոյ մանել (110—120 ոսկի)։ Եթէ երկու կամ երեք թելով բարակ ոլորելու պէտք ըլլայ, ուրիշ գործիք մ'ալ անհրաժեշտ է, որուն գինն է 120 ոսկի։ Այս բոլոր գործիքները բանեցնելու համար պէտք կայ շոգեշարժ, բեթրօլաշարժ կամ կազաշարժ մեքենայի մը, 80 ձիու զօրութեամբ։ Այս մեքենային գինն է, ըստ տեսակին, 120—180 ոսկի։ Եթէ ձեր մօտ ունիք ջուրի հոսանք մը, օրինակի համար գետ մը, այն ատեն քիւրպիմ մը (տօլապ) զետեղելով, աւելի չափաւոր կ'ըլլաք, որովհետեւ մինչ շոգեշարժ մեքենային համար ածուլս պէտք է, ջուրի հոսանքը գրէթէ ձրի ոյժ մը կը ներկայացնէ։ Այս քիւրպիմին գինն է 150—200 ոսկի։

Վերոյիշեալ թուանշանները գումարելով, կրնաք մօտաւորապէս գաղափար մը կազմել ձեր ունենալիք մնայուն դրամագլխին նկատմամբ և որովհետեւ յիշեալ գործիքներն օրական 200—240 օխա բուրգը մանածի կը վերածեն, համեմատաբար կրնաք որոշել նաեւ ձեր ունենալիք շարժուն դրամագլխին քանակութիւնը։ Յիշեալ 200—240 օխայի քանակութենէն նուազ արտադրող գործիքներ չեն պատրաստուիր։

Եթէ այս տեղեկութիւնները հետեւութիւն մը ունենալու չափ կը շահագրգռեն զձեզ, պատրաստ ենք մանրամասնութեանց մէջ մտնելու և աւելի ընդարձակ ծանօթութիւններ տալու։

ՀԱՃՈՅԲՈՎ կը ծանուցանենք որ պատկանեալ վարչութիւնն արտօնած է Զարէհ էֆ. Պէրպէրեանը իր անուամբ վարել հանգուցեալ Նշան էֆ. Պէրպէրեանի հիմնած Տպարանը։ Կը յուսանք որ համակրելի տպարանապետը իր ուղղամիտ գործունէութեամբ պիտի յաջողի առաջնակարգ գիրք մը տալ իր Տպարանին, որ արդէն կը վայելէ համբաւ եւ համակրութիւն։

ԳՈՐԳԻ ՆՈՐ “ՍԷՆՏԻՔԱ”, Ն

ՈՒՇԱԳԻ ՄԷՋ

50,000 ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

Իզմիրի մէջ կազմուած գորգի սեփական ապագայ գործառնութեանց դէմ տրտունջները կը շարունակեն: Ուշագի մեծ գորգագործները, որոնցմէ ոմանք մանարան և ներկարան կը բանեցնեն, իրենց շահերուն վնասակար կը համարին սեփական գոյութիւնը, վասն զի կը գուշակեն թէ տնիկա երիշի, արդանի և իլմի պատրաստութեան գործը ձեռք անցընելէ զատ, ներկարարութեան գործն ալ պիտի իւրացնէ: Արդէն սեփական իզմիրի մէջ ձեռնարկած է մեծ ներկարան մը հաստատելու, որուն համար մասնագէտ քլմիագէտ մը և ներկարար մը բերել տուած է:

Ինչպէս կը հաստատեն իզմիրէ առնուած տեղեկութիւնները, սեփական մտադրած է այսուհետեւ տոկուն և անթափ գոյներ միայն գործածել իր արտագրութեանց համար, որոնց սպառումը կը յուսայ աւելցնել Եւրոպական հրապարակներու վրայ, և հետեւապէս Ուշագի, Կէօրտէսի, Տէմիրճիի, Սպարթայի, Քէօթահիայի և ուրիշ գորգագործ կեդրոններու մէջ, իր բանեցուցած ու բանեցնելիք հազարաւոր գործասեղաններուն նախնական նիւթերը, այն է ներկուած բուրգէ թեզանները այսուհետեւ ինք միայն պիտի հայթայթէ իր նախատրած գոյներով և երանգներով: Կէօրտէս, Տէմիրճի, Սպարթա, Քէօթահիա սկսած են համակերպիլ, սակայն Ուշագի գորգագործները կը զանգատին միշտ և ո՛չ միայն տեղւոյն Առեւտր. Սենեակը կ'զբաղեցնեն, այլ և Պոլսոյ Առեւտր. Սենեակը, որ իր վերջին նիստերէ մէկուն մէջ նկատի առաւ Ուշագի Առեւտր. Սենեակին կողմէ մատուցուած մագպաքա մը: Ուշագի գորգագործները վերջերս նոր մագպաքա մ'ալ մատուցած են, որով կը խնդրեն օրինական միջոցներ տնօրինել, սեփական կողմէ կեղծ գոյներով ներկուած եւ փտած նախանիւթերով պատրաստուած իլմիներուն մուտքը արգիլելու համար: Այս մագպաքան Պոլսոյ Առեւտր. Սենեակի

յառաջիկայ նիստերէն մէկուն մէջ խորհրդակցութեան նիւթ պիտի ըլլայ :

Ուշագի գորգագործները լոկ այս դիմումներով չեն շատացած . 17 հարուստ և գրամատէր գորգագործներ իրենք ալ ներքին սեփական մը կազմած են 50,000 ոսկի . դրամագլխով, որուն մասնակցած են իւրաքանչիւրն իր կարողութեան չափով : Ուշագի նորակազմ Սէնտիքան որոշած է իգմիրի Սէնտիքային կողմէ եղած ապսպրանքը չգործադրել, այլ Սէնտիքայէն դուրս մնացող գորգի մեծ տուներուն ապսպրանքները միայն հոգալ և անոնց դիւրութիւններ ընծայել, որպէս զի կարող ըլլան Սէնտիքային դէմ մրցիլ Եւրոպական հրապարակներուն վրայ : Սակայն Լոնտոնի ամէնէն մեծ տուները կապուած են իգմիրի Սէնտիքային հետ, որովհետեւ Սէնտիքային մասնակցող տուները Լոնտոնի առևտր. մեծ տուններուն հայթայթիչներն են արդէն, եթէ ոչ ուղղակի ներկայացուցիչները : Ի՞նչ որ ալ ըլլայ, Ուշագի բնիկ գորգագործներուն նորակազմ Սէնտիքան կրնայ օգտակար ըլլալ : Ըսել թէ՛ իգմիրի մէջ կազմուած սէնտիքան, որ 300,000 ոսկիի գրամագլուխ ունի, և 100,000 ոսկիի պարտաթուղթ հրապարակ պիտի հանէ, զոր Սէնտիքային բաժնեկիցները իրենք պիտի ոտորագրեն, ֆնասակար պիտի ըլլայ ընդհ. բնիկ գորգագործութեան, քիչ մը ողջմտութեան դէմ է : Աւելի ճիշտ է ըսել թէ Սէնտիքան նիւթապէս պիտի օգտուի, բայց արուեստն ալ պիտի օգտուի նորանոր բարեփոխմաներ կրելով, ինչ որ պիտի նպաստէ Օսմ. բնիկ գորգերուն սպառումը աւելցնելու ո՛չ միայն եւրոպական, այլ և ամերիկեան հրապարակներուն վրայ, բաւական է որ արուեստին պահանջած բոլոր բարեփոխմաներով պատրաստուած ըլլան, այսինքն ընտիր նախանիւթերով, անթափ ու հաստատ գոյներով, նորաձեւութեան պահանջած նուրբ ու ազնիւ երանգներով, ճոխ ու հարուստ նկարներով : Աւելի բանաւոր է կարծել թէ Սէնտիքային նպատակն ա՛յս պէտք է ըլլայ, ապա թէ ոչ օտար հրապարակներուն վրայ Օսմ. բնիկ գորգերուն յարգը միայն կոտրելու անտեղի նպատակաւ 400,000 ոսկիի գրամագլուխ մը յատկացնել, իրաւ որ խելքի մօտ չէ : Ուշագի հարուստ գորգագործներէն ոմանք իգմիրի Սէն-

տիքային մասնակցող երեք գլխաւոր տուներուն, այն է Սիտնի Լաֆօնդէնի, Բ. տը Անտրիա և Ընկ. Կան և Թ. Սպարթալը (*) տուներուն ներկայացուցիչներն են: Հաշիւ եղած է որ այս երեք տուները միայն իրենց Ուշագի Աճեմթե-ներուն տարեկան 8000 ոսկիի մօտ դումար մը կը վճարեն, իրենց հաշուոյն շինուած գորգերուն վրայ 4 1/2 ֆունտի հաշուով: Սէնտիքան, կամ վերոյիշեալ երեք վաճառատուն-ները այս 8000 ոսկիին անշուշտ երեք չորրորդ մասը պիտի չահին, վասն զի իրենց համար դիւրին պիտի ըլլայ տարե-կան 1500 ոսկիով երկու ներկայացուցիչ ղրկել Ուշագ և ի-րենց բանեցնելիք գործասեղաններուն արտադրութեանց վրայ մօտէն հսկել: Ասկէ առաջ Աճէմթէներուն վճարուած 6000—6500 ոսկին պիտի յատկացուի ներկերուն ու նկար-ներուն բարւոքման: Ասիկա ինքնին կը բացատրէ թէ ինչո՞ւ համար Սէնտիքային գէմ գանգատները կը շարունակեն, մանաւանդ Ուշագի մէջ, բայց կէօրտէսէ և Տէմիրճիէ առ-նուած լուրերուն նայելով, այդ երկու գորգի կեդրոններուն մէջ գորգերուն տեսակը սկսած է բարւոքիլ, որովհետեւ Սէնտիքան ինք կը ղրկէ նախանիւթերը՝ ներկուած ու պատ-րաստ, և թոյլ ու ծուռ գորգերը չընդունիր, որով գորգա-գործներն ալ ամէն ժամանակէ աւելի հոգ կը տանին իրենց արտադրութեանց:

§ Պոլսոյ գորգի հրապարակը 2—3 շաբաթէ ի վեր կա-յուն է. թէև Ամերիկայէ եկած քանի մը գնորդներ ապրանք կը նային, բայց ցարդ նշանակելի կարեւոր գործառնու-թիւններ չեն եղած: Կը յուսացուի որ տօնական օրերէն վերջ առուտուիլը քիչ չատ ոգեւորութիւն ստանայ. առ այժմ սպասողական վիճակ մը կը տիրէ, թերեւս գիններու անկման

(*) Իգմիրէ ղրկուած և Բիւզանդիոնի մէջ՝ հրատարակ-ուած թղթակցութիւն մը կը յայտնէր թէ « Թ. Սպարթալը » վաղեմի տունը հրապարակէն պիտի պակսէր, Սէնտիքային մասնակցած ըլլալով: Անտեղի է այս կարծիքը, զի « Թ. Սպար-թալը » տունը միշտ առեւտր. հրապարակին վրայ է, իր մեծագոյն գործը ֆէսի և բամբակ մանածի վաճառականու-թիւնն ըլլալով:

յոյսով, որ պիտի իրականանայ թէ ոչ, յայտնի չէ: Եւրոպական գնորդներու բացակայութիւնը թերեւս նպաստէ այդ յոյսին իրականացման:

ԱՌՏԻՏՐԱԿԱՆ ԼՅՁՈՒՄ

ԷՍԲԵՌԱՆԴՈ

ԴԱՍ Է.

....igi	ընել
....îgi	ըլլալ
....et	փոքր
....eg	մեծ

Էսբեռանդօ լեզուին մէջ ածական կամ գոյական բառերուն վերջը igi մասնիկը աւելցնելով ընել, և îgi մասնիկը աւելցնելով ըլլալ իմաստը կը տրուի, ինչպէս. —

Bela գեղեցիկ, beligi գեղեցկացնել, belîgi գեղեցկանալ. — forta ուժով, fortigi ուժովցնել, fortîgi ուժովնալ. — alta բարձր, aitigi բարձրացնել, altîgi բարձրանալ. — malalta խոնարհ, malaltigi խոնարհեցնել, malaltîgi խոնարհիլ. — estimo յարգ, estimigi յարգել, estimîgi յարգուիլ. — ştono քար, ştonigi քարացնել, ştonîgi քարանալ:

Էսբեռանդօ լեզուին մէջ ածականի մը կամ գոյականի մը առջեւ eg մասնիկը դնելով՝ մեծ և et մասնիկը դնելով՝ փոքր իմաստ կը տրուի անոնց: ինչպէս. —

Domo տուն, domego մեծ տուն, dometo փոքր տուն. — bela գեղեցիկ, belego հիւանալի, beletto սիրուն. — knabo տղայ, knabego մեծ տղայ, knabeto փոքր տղայ. — granda մեծ, grandego ահագին, grandeto քիչ մը մեծ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

1. Mi ricevis de So. B. vendisto de novaj ŝtofoj, la sumon de Naŭcent kvindek Frankoj, kiun mi estis al li pruntida en la pasinta decembro.

2. Mi sciigas ke mi ricevis de Soj. A. B. komercaj komisiistoj, la sumon de Dek kvin Mil Ducent Frankoj. okmil fr. kontante — ĉekon de trimil fr. al la « Franca Banko » kambion de kvarmil ducent fr. kio kune estas la tuto de la sumo, kiun mi estis pruntida al ili je 1²⁵a de februaro pasinta.

3. Antverpo, la 15an Januaro

Per tiu skribaĵo, mi subskribinto, A. B. metalnegocisto, atestas ke mi ŝuldas al So. C. D. fabrikisto de teksaĵoj, la sumon de Kvinmil Kvincent Frankoj, kiun li al mi pruntis, kaj kiun me promesas repagi la 15an de majo venonta.

Naŭ cent kvin dek 950. — kvarmil 4000. — dekkvin mil du cent 15200. — trimil ducent 3200. — okmil 800. — kvin mil kvin cent 5500.

Vendisto *վաճառող*. — komerca komisiisto *ստեղծարար*. — *կան յանձնակատար*. — metalnegocisto *մետաղեղինաց վաճառական*. — fabrikisto de teksaĵoj *հիւսուածոներու գործարանատէր* :

La pasinta decembro *անցեալ Դեկտեմբեր*. — la venonta majo *գալ Մայիս* :

Mi sciigas *կը ծանուցանեմ*. — atestas ke mi ŝuldas *կը հաստատեմ որ պարտական եմ*. — mi promesas *կը խոստանամ*. — mi ricevis *ստացայ*. — li pruntis *փոխ տուաւ*. — kiun mi estis pruntinta al ili *զոր ես փոխ տուի անոնց*. — kiun li al mi pruntis *զոր անիկա փոխ տուաւ ինձ* :

Vendisto de novoj ŝtofoj *նոր կերպարներու վաճառական*. — mi subskribinto *ստորագրեալս*. — repagi *հատուցանել, վճարել*. — kontante *կանխիկ* :

ՕՌՈՇԻՑԻ. ԲԱՌԱՐԱՆ

(ԲԻԻՐԱԿՆ)Ի

Պեղծիոյ պանքան, որ հաստատուած է 50 միլիոն ֆր. դրամագլխով, Անվէրսի մէջ մասնաճիւղ մը ունի, որ 1896ին 180,777 թուղթ զեղչած է 281,584,000 ֆր.ի արժէքով: Աւանդ դրուած գումարներուն արժէքն էր, 1896ին, 57,914,400 ֆր.: Վարկի բացում, փոխատուութիւն և ուրիշ առեւտր. գործեր կը կատարեն տեղւոյն առեւտրական պանքաներն և Լոնտոնի ու Բարիլդի սեղանաւորական հաստատութիւնք: Անվէրսի գլխաւոր պանքաներն են՝ Անվէրսի Պանքա, գըրամագլուխ 20 միլիոն, Պանք Սանդրալ Անվէրզուազ, 9 միլիոն, Պանք տը Բրէտի Բոմէրսիալ, 8 միլիոն, Պանք տը Բոմէրս, 3 միլիոն, Պանք տը Լոնէօ, Լինօ և Ընկ., 15 միլիոն:

Անվէրս ունի ընդարձակ մթերանոց մը, Սակարան, Առեւտրական Սենեակ, 12 իրաւարար և հաշտարար Ատեաններ, Առեւտրական համալսարան մը, երեք տարուան դասընթացքով, որ երկու տարիէն ետքը առեւտրական գլխաւորութեանց պսակաւորի և երրորդ տարիէն ետքը առեւտրական և հիւպատոսական գլխաւորութեանց բարձրագոյն աստիճանի պսակաւորի վկայական կուտայ:

ԱՆՏԷՐՆԱՆ. — Ճարտարագործ քաղաք Ռէն գաւառին մէջ, համանուն գետին ձախ եզերքին վրայ, Քօպլէնսէն 17 քիլմ. հեռի: Բնակիչ 6,150: Քիմիական արտադրութիւններու, օճառի, անուշահոտութիւններու եւայլն գործարաններ, խաղախորդարաններ եւայլն: Զաղացքի քարերու և չիմենթոյի վրայ ընդարձակ առնուոր կ'ըլլայ:

ԱՆՔՕՆԷ. (Իտալիա). — Համանուն նահանգին գըլխաւոր քաղաքը, Պօլօներ—Պրէնտիգի գծին վրայ, Պօլօներէն 20½ և Հոմէ 295 քիլմ. հեռի: Բնակիչ 56,586 հոգի: Նաւահանգիստ՝ Ագրիականի վրայ: Քարափին վրայ ընդհանուր մթերանոցներ կան, որք մասնաւորներու վարձու կը տըրուին տարեկան առ մէն մի քառ. մէզր 3½ լիւրայի հաշուով: Ապրանքներու պահպանման համար թօնօ գլուխ և շաքաթականի հաշուով վարձք մը կ'առնուի, որ ապրանքներու տեսակին համեմատ կը փոխուի: Ճարտարարուեստը

չառ զարգացած չէ Անքօնէ գաւառին մէջ: Շաքարի երկու զտարաններ միայն կան, նաեւ քանի մը մանարաններ: Թուղթի երկու գործարաններ ալ կան Ֆապրիանօյի մէջ: Արտադրութիւններն են թուղթ, չուան, ալիւր, գաճ, բուրդ, մատուտակ, ֆայանսեղէն, ծծումբ, մորթ, մետաքս, վուշէ և կանեփէ հիւսուածոներ, կարասիներ եւն: Ծծումբի հանածոյի արժէքը կը հասնի 530 հազար լիւրայի: Անքօնէ ունի Առեւտրական Սենեակ մը, և գործնական երկրագործութեան վարժարան մը:

ԱՆՍՈՐԱՋԱՓ. — Պզտիկ գործիք մ'է, ընդհանրապէս տպակիէ որ հեղուկներուն տեսակական ծանրութիւնը կը չափէ արագօրէն: Աւքօլաչափերուն պէս, ասոնք ալ, երբ ջուրին վրայ դրուին, գլանաձեւ փող մը դուրս կը հանեն որուն վրայ աստիճանները գրուած են: Անօրաչափը խուռոչաւոր փոքրիկ գլան մ'է, վրան բարակ փողաձեւ գործիքով մը, և ստորին մասին վրայ գնդակիկ մը, մնդիկով կամ ծանր մարմինով մը լեցուն, որուն պտշտօնն է գործիքն ուղղահայեաց բռնել հեղուկին մէջ: Այս գործիքն իր զգայնութիւնը պիտի կորսնցնէր եթէ ամէն հեղուկի համար գործածուէր: Ուստի, սովորական անօրաչափը զանազան աստիճաններ ունի: Դիտելի է որ հեղուկին տեսակական ծանրութիւնը, այսինքն հեղուկին լիւրայի ծանրութիւնը ցոյց տուող անօրաչափը գործածելու համար հաշիւ գիտնալու կամ բաղդատական ցուցակներ ունենալու է, տարբեր հեղուկներու ծանրութիւնն հասկնալու համար: Թէ՛ Ծրանասայի և թէ՛ օտար երկիրներու մէջ գործածուած անօրաչափերը աստիճան մ'ունին որու վրայ համաձայնութիւն գոյացած է, այն է Պամէի աստիճանը, որ ամէնէն աւելի տարածուածն է: Առեւտրական հրապարակին վրայ շատ անգամ կը տեսնուին անօրաչափեր, ինչպէս կաթնաչափ եւայլն, որք իբր ճիշտ նկատուած չեն: Ասոր պատճառն է նոյն գործիքներուն աժան ըլլալը: Խնամքով պատրաստուած գործիքները վայրկեանապէս ցոյց կուտան հեղուկին աստիճանը կամ ծանրութիւնը:

ԱՇԱԿԵՐՏ. — Տղայ մը, որ արհեստաւորի քով կը մտնէ արհեստ մը սովորելու համար, կ'ըսուի աշակերտ (apprenti):

իր սովորած արհեստին փոխարէն, աշակերտը, ըստ պայմանագրութեան, կա՛մ գրամ կը վճարէ կամ իր աշխատութիւնը վարպետին արամագրութեան տակ կը դնէ: Պայմանագրութիւնը կրնայ գրաւոր կամ բերանացի ըլլալ, բայց առաջինը նախընտրելի է: Պայմանագրութիւնը պէտք է պարունակէ վարպետին ու աշակերտին տնունը, մականունը, արհեստը, բնակարանը, տարիքը, աշակերտին հօրը, մօրը կամ ներկայացուցիչներուն անունները, պայմանագրի տևողութեան թուականը, վարձքի պայմանները, եւայլն: Աշակերտութիւնն ընդհանրապէս անչափահաս գործաւորներու կողմէ կատարուելուն համար, օրէնքը կարգ մը զգուշութիւններ ձեռք առած է անոնց բարոյականութիւնն երաշխաւորելու համար: ՉԱ տարեկանէն վար արհեստաւոր վարպետ մը չի կրնար անչափահաս աշակերտներ ընդունիլ: Ամուրի կամ այրի վարպետ մը չի կրնար իբր աշակերտ իր քով բնակեցնել անչափահասներ: Աշակերտ ընդունելու անկարող են նաեւ այն անձերն որք զատապարտուած են ոճիրի և բարոյականի դէմ արարքներու համար: Այսու հանդերձ այս կարգի անձերը, երբ իրենց պատժայն աւարտելէն մինչեւ երեք տարի միեւնոյն տեղը բնակին, կրնան աշակերտ չընդունելու մասին օրինական արգելքը վերցնել տալ քաղաքապետին որոշմամբ, որ կը քննէ թէ այս մարդիկը պատուաւոր կեանք մը անցընել ոկա՞մ են թէ ոչ: Վարպետը նիւթական և բարոյական պարտքեր կ'ստանձնէ հանգէպ աշակերտին: Անոր պէտք է սորվեցնէ իր արհեստը, և հետեւապէս պէտք չէ ուրիշ աշխատութիւններու գործածէ զայն, կամ անոր կարողութենէն վեր աշխատութիւն տայ: 1892 Նոյեմբեր 2ի ֆրանսական օրէնքին համաձայն, աշակերտութիւնը չի կրնար սկսիլ 13 տարեկանէն առաջ կամ դոնէ 12էն առաջ, եթէ տղան իր նախնական ուսմանց վիճականն առած է արդէն: Գիշերային աշխատութիւնն արգիւրած է 18 տարեկանէն վար տղոց, ինչպէս նաեւ անչափահաս աղջիկներու և կիներու համար: Օրական աշխատութիւնը 10 ժամն անցնելու չէ մինչեւ 16 տարեկան աշակերտի համար, և 11 ժամը՝ 18 տարեկան աշակերտի համար: Վերջապէս օրէնքը կը պատուիրէ շաբաթն օր մը հանգիստ

տալ, որ կրնայ կիրակիէն զատ ուրիշ օր մ'ըլլալ: Նաեւ տօնի օրերուն: Միւս կողմէ, վարպետը պարտաւոր է հսկել աշակերտին բարոյականին ու վարմունքին վրայ և անոր ծնողքին կամ պաշտպաններուն խնաց տալ անոր յանցանքները, բացակայութիւնները, հիւանդութիւնները: Բայց վարպետն իրաւունք չունի պատժելու: Գալով աշակերտին, պարտաւոր է հաւատարմութիւն, հնազանդութիւն և յարգանք ցոյց տալ իր տիրոջ և անոր օգնել իր աշխատութեամբ: Աշակերտութիւնը կը տեւէ որչափ տոնի համար որ որոշուած է: Օրէնքը տեւողութիւն մը չի սահմաներ և տեղական սովորութիւններուն կը ձգէ: Պայմանաժամին աւարտումէն ետքը, վարպետը պարտի վկայական մը տալ աշակերտին, հաստատող թէ պայմանագրութիւնը գործադրուած է: Այսու հանդերձ, աշակերտութեան պայմանագիրը կրնայ ջնջուիլ որոշեալ ժամանակին աւարտումէն առաջ, երկու կողմերէն միայն կամքովը, առաջին երկու ամիսներուն մէջ որք «փորձի ժամանակ» կը նկատուին, և կամ թէ երկու կողման հաւանութեամբ: Իսկ անչափահաս աղջիկներու համար պայմանագրութիւնը խզուած կը նկատուի երբ վարպետին կինը կամ անոր տունը վարող ուրիշ ո՛ր և է կին մեռնի, կամ աղջիկն ամուսնանայ եւն: Պայմանագրին ջնջումը, պարագային համեմատ, կրնայ տեղի տալ վնասուց հատուցման զոր կը վճարէ պայմանագրութեան ջնջումն առաջ բերող կողմը: Յորմէ հետէ մեքենաներու գործածութիւնը մեծապէս տարածուած է և աշխատութեան բաժանումը շեղուած, աշակերտութիւնը բացառիկ հանգամանք մը առած է ճարտարարուեստի մէջ: Արդ, խորհուած է դարման տանիլ այն հետեւանքներուն, զոր այսպիսի միտում մը կրնայ առաջ բերել արհեստական ուսուցման անկումի տեսակէտով, և օրէնագիրը ջանացած է արհեստական կրթութիւնը զարգացնել և կազմակերպել մասնաւոր հաստատութիւններու միջոցաւ, ինչպէս են աշակերտութեան վարժարաններ, արհեստական նախակրթարաններ, առեւտրական և ճարտարարուեստական գործնական դըպրոցներ, և արհեստի մասնաւոր վարժարաններ, որք մէկ արհեստի միայն կը պատրաստեն ուսանողը, ինչպէս է Պը-

[կը շարունակուի]

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

25 Ա. Պ Բ Ի Լ

Սեւ և Կասպից ծովերու նաւթի և քարիւղի ընկերութեան Պոլսոյ գործակալներուն՝ Մ. Քօրէսի և Ռօպէրի փոխանորդ Եւսէփի եֆ. աղերսագիր մը տուած էր, եւ Միխայիլի Եօրկի եֆ. է երեք հաշուեցոյցներով ունեցած 14 ոսկիի պահանջին գանձուիլը, կամ այս գումարին դատարանին քով տէրօղիթօ ձգուիլը և հակառակ պարագային յիշեալին մնանկացուիլը խնդրած էր:

Աղերսագիրը կարգացուելէ յետոյ, հաշուեցոյցները ցոյց տրուեցան դատախազեալին փոխանորդ Տէօփլէթեան Պետրոս եֆ. Ի: Յիշեալը յայտարարեց որ, թէեւ հաշուեցոյցներուն ստորագրութիւնը իր փոխանորդեալինն է, սակայն հաշուեցոյցը Սեւ և Կասպից ծովերու նաւթի և քարիւղի ընկերութեան անուան է, ուստի եթէ իրենք պարտք իսկ ունենան, տեարք Քօրէսի և Ռօպէս իրաւունք չունին իրենց դէմ դատ բանալու, և խնդրեց որ անոնց աղերսագիրը մերժուի:

Դատախազին փոխանորդը առարկեց որ Եօրկի Միխայիլի եֆ. առևտուրը Մ. Քօրէսի և Ռօպէսի հետ ըրած է, հետևապէս անոնք կրնան անոր դէմ դատ բանել:

Դատարանին խորհրդակցելէն յետոյ, նախագահը յայտարարեց թէ, քանի որ հաշուեցոյցը նաւթի և քարիւղի ընկերան անուան է, Քօրէսի և Ռօպէս եֆ. ները պարտաւոր են իրենց այդ ընկերութեան գործակալը ըլլալնին հաստատել: Այդ պատճառաւ դատաւարութիւնը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ:

26 Ա. Պ Բ Ի Լ

Կարգացուեցաւ աղերսագիրը փաստարան թաղաքի եֆ. ին, որ իր անուան փոխանցուած մուրհակով մը Բամինօնտա Խրիսէփի եֆ. է 243 ոսկի պահանջին գանձումը, և հակառակ պարագային յիշեալին մնանկացուիլը կը խնդրէր:

Նախագահին հարցման պատասխանելով, դատախազեալին փոխանորդ վասիլաքի Բանիքիտի էֆ. յայտարարեց որ վաճառական մը երկու տեռակ պարտք կ'ունենայ, պարզ և առեւտրական, և թէ առեւտրական մը իր պարզ պարտքերուն համար չի սնանկացուիր: Յետոյ, յիշեալը առարկեց թէ իր փոխանորդեալը այժմ քսան տարեկան է, մուրհակը 2½ տարի առաջ, իր տասնեւեօթ տարեկան հասակին մէջ ստուրագրած է, և որովհետեւ օրէնքը 18 տարին չլրացնողը վաճառական չի ճանչնար, հետեւապէս վաճառական չճանչցուած մէկու մը պարտքը պարզ պարտք կը նկատուի, և այդ առթիւ անոր սնանկութիւնը չի պահանջուիր: Մանաւանդ որ, ըսաւ, դատախազին ներկայացուցած մուրհակը գողցուած թուղթ մ'է, այդ մասին պատժական դատարանին կողմէ բացուած քննութիւնները մինչեւ որ չաւարտին, այն թուղթին համար դատ չի կրնար տեսնուիլ առեւտրական դատարանին առջեւ: Բանիքիտի էֆ. իր այս առարկութիւնները հաստատեց հարցաքննիչ դատաւորութեան կողմէ տրուած թուղթերը ներկայացնելով, ուր կը տեսնուէր թէ Մ. Մէզիքի հուզուզը ումումիյէի դատ բացած էր այդ մուրհակին համար:

Դատախազը խօսք առնելով յայտարարեց որ հուզուզը ումումիյէի դատը երրորդի մը կողմէ բացուած է, այդ պարագան առնչութիւն չունի այս խնդրոյն հետ և իր պահանջին զանձուիլը կամ դատախազեալին սնանկացուիլը խնդրեց:

Դատարանը, խորհրդակցելէ յետոյ, հրամայեց որ դատավարութիւնը յետաձգուի և այս մասին ընդհանուր դատախազութեան կողմէ տրուելիք արդիւնքին սպասուի:

Ծովային Առեւտր. Դատարան

26 Ա. ՊՐԻԼ

Կարգացուեցաւ Սթավրի էֆ. Նօմիզոսի աղերսագիրը, որով Ալեքսանտրոս Սթավրիտի էֆ. է ունեցած 62 ոսկի իր պահանջին դանձումը կամ յիշեալին սնանկացուիլը կը խնդրէր: Դատախազը բերանացի յայտարարեց նաեւ որ իր պահանքի Միրզա Րիզա աղայի ստորագրութեամբ ի հրամանի 62 ոսկինոց մուրհակի մը ճիրանի մէջ է Ալեքսանտրոս Սթավրի-

տի էֆ.ն, իրենք չեն կրցած գրամ գանձել մուրհակը ստու-
րագրող պարտականէն, ուստի ճիրանթայէն կը պահանջին
իրենց գրամը, թէեւ մուրհակը այժմ իրենց ձեռքը չէ:

Դատախազեալին փոխանորդը առարկեց որ մուրհակի
մը ճիրանթային դիմում ընելու և անկէ գրամ պահանջել
կրնալու համար, օրին բրօթէսթօ ընել հարկ էր: Սթավրի
Նօմիքոս էֆ. օրին բրօթէսթօ չէ քաշած, որով ըստ օրինի
իրենք ազատած են ո՛ր և է պատասխանատուութենէ: Այս
առարկութեան դէմ դատախազին փոխանորդը նամակ մը
ներկայացուց, որ կարդացուելով, խմացուեցաւ թէ Ալեք-
սանտորոս Սթավրիտի կը գրէր դատախազին թէ երբ պարտա-
կանը պայմանաժամուն չլճորէ մուրհակը, քանի մը օր սպա-
սեն և բրօթէսթօ չընեն, այս պատճառաւ, ըսաւ յիշեալը,
բրօթէսթօ քաշուած չէ: Դատախազեալը թէեւ առարկեց
որ այդ նամակով անոնք բրօթէսթօ ընելու պարտաւորու-
թենէն չեն ազատիր, և մանաւանդ քանի որ մուրհակը
մէջտեղ չկայ, իրենք չեն կրնար այդ մասին պատասխանել,
բայց դատարանը խորհրդակցելէ յետոյ յայտարարեց որ այդ
նամակը բաւական է դատախազին իրաւունքը պաշտպանե-
լու և հրամայեց որ պարտքին համար պատասխանեն:

Դատախազեալին փոխանորդը այս մասին իր փոխա-
նորդեալներէն բացատրութիւն պահանջելու համար, դա-
տաւարութեան յետաձգուելը խնդրեց:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

×

ՄԵՏԱՔՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

ՄԵԾ ԱԳՅՈՐՈՐԹՈՒՆ:

ԳԻՆԵՐԸ ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ԲԱՐՉՐԱՆԱՆ

×

Անցեալ Ապրիլ ամսոյ մէջ, մետաքսի եւրոպական գըլ-
խաւոր հրապարակներուն վրայ նմանը քիչ տեսնուած ոգե-

ւորութիւն մը կար, ու այս պատճառաւ մետաքսին և խոզակին գինները անսովոր կերպով բարձրացած էին: Այս օրերը թէև մետաքսի գործառնութիւնները քիչ մը թուլցան, սակայն գինները գրէթէ իրենց բարձր վիճակին մէջ մնացին: Մետաքսի եւրոպական հրապարակներու վրայ տեսնուած ծայրայեղ գործունէութիւնը առաջ եկած էր մետաքսեղէնի գործարանատէրերուն ըրած խնդրանքներէն: Ասոնք իրենց տեսցած և ստանալիք տպագրանքներուն նախանիւթը ապահովելու համար, մետաքսի մեծաքանակ գնումներ կ'ընէին: Գործարանատէրերուն գնումներուն հետ շահագլխութիւնն ալ բաւական գործ տեսաւ, և մետաքսին ու անոր հետեւեւոր, խոզակին գինները անհամեմատ բարձրացան: Ապրիլի մէջ իտալական խոզակը ծախուեցաւ քիլօն 5½ ֆրանքի, մինչդեռ անցեալ և նախորդ տարիները իտալիոյ մէջ նոյն խոզակին քիլօն կ'աւթէր 3.35 ֆրանք: Խոզակին քիլօն 5½ ֆրանքը իտալական Կֆադրա մետաքսին քիլօն 65/66 ֆրանքի կը համապատասխանէ: Գիններու շատ մեծ տարբերութիւն մ'է այս, որուն նմանը գտնելու համար շատ հին թուականները փնտռելու է:

Մետաքսի գնոյն բարձրացման գլխաւոր պատճառն է մետաքսեղէն հիւսուածոներուն հետզհետէ աւելի մեծ թուով սպառելը: Լիոնի և անոր շրջակայքին մէջ, որ մետաքսեղէնի ճարտարութեան համազգային կեդրոնն մ'է, 1906ին 426 միլիոն ֆր.ի մետաքսեղէն պատրաստուած է, մինչդեռ 1905ին 392 միլիոն և 1904ին 323 միլիոն ֆր.ի մետաքսեղէն պատրաստուած էր: Նմանապէս Միլանի մէջ, որ իտալական մետաքսեղէններու կեդրոնն է, 1906ին 4,163,000 քիլօ մետաքսեղէն արտադրուած է, մինչդեռ 1905ին 4,081,000 քիլօ միայն արտադրուած էր: Այսպէս եւրոպական մետաքսի ճարտարութեան բոլոր կեդրոնները՝ Էլտրֆէլտ, Յիւրիւ, Պրիւն, 1906ին 1905էն աւելի վաճառք արտադրած ու սպառած էին:

Մետաքսեղէններու արտադրութեան աւելնալուն անմիջական հետեանքը եղաւ, — հակառակ անցեալ տարուան աւելի մեծաքանակ մետաքս արտադրուելուն, — հրապարակներու վրայ մետաքսի սթօքին սպառելը: Անցեալ հինգ

տարիներու մէջ արտադրուած մետաքսին բովանդակ գումարն էր. —

1901 ին	19.229,000	քիլօ
1902 »	18.964,000	»
1903 »	18.135,000	»
1904 »	20.500,000	»
1905 »	18.500,000	»

Այս հինգ տարուան արտադրութեան միջին քանակութիւնն է 19.091,600 քիլօ: Անցեալ տարի 20,500,000 քիլօ մետաքս արտադրուեցաւ, ըսել է 1903ին, նախորդ հնգամեայ արտադրութեան միջին թիւերէն 1.408,400 քիլօ աւելի մետաքս արտադրուած է: Հետեւապէս, մետաքսի գնոյն այս տարուան սղութեան պատճառը վաճառքին նուազ արտագրութիւնը չէ, այլ սպառման աւելնալն է:

Եւրոպական մետաքսի գործարանները անձկութեամբ կ'սպասեն և կ'ուզեն գիտնալ տորեգապէս թէ այս սղութիւնը պիտի յարատեւէ՞ թէ ոչ: Եթէ մետաքսի անցեալ տարիներու գործառնութեանց վրայ ակնարկ մը նետենք, պիտի տեսնենք որ մետաքսին գինը 1867ին և անգամ մ'ալ 1893ին այսքան սղած է: 1876ին մետաքսին գինը մինչեւ 130 ֆր. ի բարձրացաւ քիլօն, արտադրութեան նուազ ըլլալուն պատճառաւ, իսկ 1893ին մետաքսին արժէքը սղեց, սպառումին բազմապատկուելուն հետեւանքով: Այս տարուան և 1894ի մետաքսի սղութիւնը միեւնոյն պատճառներուն արդիւնքն ըլլալով, կրնանք 1893 տարւոյն գիներուն բարձրացման հետեւող գիներու անկման պատճառները ուսումնասիրել, հետեւցնելու համար թէ այս անգամ ալ պիտի կրկնուին այն տոենի պարագաները:

Ճիշտ այս տարուան նման, 1893ին ալ մետաքսեղէններու վրայ մեծ ոգեւորութիւն կար: Գործարանատէրներ ա՛յնքան լաւատես էին գործառնութեանց ընթացքին վրայ, որ մեծ վախ ունէին թէ պիտի չկրնային պէտք եղած նախանիւթը հայթայթել: Միւս կողմէ, շերամ բուծմանը կեդրոններու մէջ, օգերն ա՛յնքան աննպաստ կ'երթային գրէթէ ամէն տեղ, որ շատ տեղեր շերամաբոյժերը փոխանակ շերամ բռնելու, հունտերնին ծախեցին ու այս պատճառաւ հետզհետէ մետաքսին գինը վրայ դրաւ, սակայն Մայիսին

սկիզբները յանկարծ օգերը ա՛յնքան նպատաւոր վիճակ մը ունեցան, և շերամի գործերն ա՛յնքան լաւ կերպով ընթացան որ խողակի և մետաքսի արտադրութեան մասին ամէն վախ փարատեցաւ: Հրապարակին վրայ գործարանատէրերը վերադարձութեամբ գործել ստիպուեցան, ինչ որ հակազդեց այն ատեն մետաքսի և խողակի գիներուն վրայ: Այդ միջոցին, Հնդկաստանի կառավարութիւնը արծաթ գրամ կոխելու դրութիւնը հրատարակեց, որով արծաթին գինը կտրուեցաւ և ասոր հետ միասին կտրուեցան գիները ա՛յն երկրի վաճառքներուն, ուր արծաթ գրամ կը շրջաբերի, ինչպէս Հնդկաստանի, Չինաստանի, Ճաբոնի մէջ, և հոն արտադրուած բոլոր վաճառքներուն, մասնաւորաբար մետաքսին գինը ինկաւ յուսացուածէն աւելի: 1893ին, մետաքսին գիներուն իյնալուն պատճառներէն մին ալ Ամերիկայի այս տարի սովորականէն 2/3 քանակութեամբ նուազ մետաքս գնեւն եղաւ, այնպէս որ չինական և ճաբոնական ահազին քանակութեամբ վաճառք ողողեց Եւրոպայի մետաքսի հրապարակները և գիներն ինկան:

Մետաքսին գինը արտասովոր կերպով բարձրանալէ յետոյ անմիջապէս իյնալուն պատճառները, որոնք 1893ին տեղի ունեցան, այս տարի ալ կրկնուելու հաւանականութիւնը չունին, և եթէ ընդունինք որ մետաքսին գինը բարձրացաւ այս տարի լոկ մետաքսեղէններու սպառումին աւելնալուն հետեւանքով, կրնանք հաստատապէս գիտնալ որ եթէ գիներու այս բարձրութիւնը շարունակէ, շատ քիչ փոփոխութիւն մը կրնայ կրել, բայց երբեք կարելի չէ որ գիներու մեծ անկում մը ըլլայ, քանի որ հասարակաց բարեկեցութեան հետ տակաւ կ'աճի մետաքսեղէն կերպաններու գործածութիւնը և մանաւանդ փոխանակ մէկ գոյնով մետաքսեղէն հիւսուածոներու, խառն գոյներով շինուած կերպաններու գործածութիւնն հեռզհեռէ կը տարածուի, ինչ որ այլապէս մետաքսին սպառման կը սատարէ:

ՍՏՍՅՍՆՔ Տիկին Զապէլ Եսայեանի հեղինակած վէպը, Շնորհիւ Մարդիկ: Նիւթով հեռաքրքրաշարժ և տպագրութեամբ ճաշակաւոր ու սիրուն այս հատորը զարգարուած է հեղինակին լուսանկարով և Տօմինոյի յառաջաբանով: Կը ծախուի Նշան—Պապիկեան գրատունը: Գինն է 6½ դրուշ»

Առեւտուրի Կեանքը

Գ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ր Ո Ւ Մ Է Ջ

×

Մանածի Գործառնութիւններ

ԿԻՐԱՍՈՒՆԻ ՄԷՋ

Վերջերս մանածի գիներուն բարձրացումները, ինչպէս նաեւ պայմաններու մասին վաճառականաց խստապահանջ գտնուիլը գործառնութիւնները թուլցուցին: Կիրատոնի մէջ մանածի ամէնէն շատ սպառումը Մարտէն սկսելով մինչեւ Յունիսի վերջ կը տեւէ. այս ճիւղին վրայ օտարագգի գործող չկայ: Մանածի գործով զբաղողներէ ոմանք Պոլսոյ վաճառականաց հաշուոյն փոխիօնով կ'աշխատին և ոմանք ալ ուղղակի անքարմա բերել կուտան: Մանածի գլխաւոր վաճառականներն են. —

Խրանոսեան Եղբարք. — Ասոնք ամէն տեսակ մանած իրենց Պոլսոյ վաճառատան միջոցաւ անքարմայի զբաղեցնալը բերել տալով կը ծախեն մեծաքանակ և փոքրաքանակ:

Յովակիմ Խճշեան. — Պոլսոյ Ա. Մանուկեան տունը կը ներկայացնէ և ըստ բաւականի կրնայ սպառում ունենալ եթէ ամէն ժամանակ պատրաստ մթերք ունենայ:

Մ. Կ. Թոգաթեան. — Պոլսոյ Գնաճեան և Մալխասեան Եղբարք տունները կը ներկայացնէ: Վերջինը թրանզիդով բաւական տպրանք կը հանէ տեղւոյս նաւահանգիստը և ճեքօ պահելով Արաբկերի իր յաճախորդաց կը ծախէ:

Թոգաթեան էֆ. իր հաշուոյն շատ անգամներ Մանչէսթրէ կասու գլոխ վաթեր բերել տալով կը ծախէ:

Յովն. Շահրիկեան. — Նօվարա Ռօթոնտիի գործարանին տունը կը ներկայացնէ: Սպառումը կարմիր և էքսթրա վաթերի վրայ է: Էքսթրայէն պատրաստ չունենար, իսկ միւս տեսակէն միշտ կ'ունենայ և գինը ու պայմանները ձեռնտու են: Վերջերս այդ տեսակին վրայ կէս ֆրանքի յաւելում մը ըրաւ:

Մանուկ Թախախճեան. — Երբեմն անքարմայով և երբեմն Պոլսոյ վաճառականներէն բերել կուտայ: Ընդհանուր սպառումը բերեցե՛ք է:

Էֆսքրա վաթէրի սպառումը շրջականերուն և քաղաքին մէջ է: Գիւղացիք չապիկի համար սունելով գործել կուտան տեղացի ոտալանանկներու: Այս ապրանքին հաստ թիւերը 8/14 և բարակ թիւերը 18/24, միշտ կ'սպառին: 28/32 թիւ ֆասարըն ալ ըստ բաւականի սպառում ունի: Ամբողջ սպառումը տարին 2200—2500 ծրարի շուրջ՝ կը գառնայ: Այս ապրանքը Շ, Գարահիսար բնաւ չիրթար:

Թուրքիոյ մէջ գտնուած 7 մանարաններէն միայն Ետի Գուլէի վաթէրը և Էֆսքրան, ինչպէս նաեւ Իզմիրի Քիւզին-թերի մանարանին վաթէրներն են որ կը ծախուին: Այս վերջնոյն ապրանքը Շապին Գարահիսար լաւ ընդունելու թիւն գտած է: Այս ապրանքին 20 թիւն եւս մանարանը հանել սկսած է, որ շատ լաւ պիտի բռնուի, եթէ գինները դիւրամատչելի ըլլան:

Կիրասունի մանածին մեծ գնորդը Շապին Գարահիսար է: Տեղական ապրանքներէ զատ, անգլիական, իտալական, ղուիցերական և հնդկական ամէն տեսակ ապրանքները միշտ կ'սպառէ, տարին 12—15,000 ոսկւոյ չափ: Տեղւոյս հրապարակին վրայ 20 և 14 թիւ վաթէրի խնդրանքը շատ է եւ ապրանք ալ չիկայ: Մանածի գիններուն բարձրացումներուն հետեւանքով, վաճառականաց քով պատրաստ ապրանք քիչ կը գտնուի: Միայն Իբրանոսեան վաճառատունն է որ ճերմակ 20 թիւ և ուրիշ ամէն տեսակ մանածներու մթերք մը պատրաստ ունենալով, կրնայ Գարահիսարի յաճախորդաց գոհացում տալ միշտ:

Թ Ա Յ Խ Ո Ջ Ա Կ Ը
ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԿԸ ԶՈՐՑԵՆՆԵՐ

Պալը/հսիրէն Ադամ Էֆ. Արապեան կը գրէ մեզ. —

Կը հաստատում Բիւրակնի 16րդ թիւին մէջ խոզակ չորցնելու մատին ձեր գրածները: Արդարեւ չոգիի միջոցաւ և արեւի տաքութեամբ չորցուած խոզակներուն միջեւ մեծ տարբերութիւն կայ: Տեղւոյս մէջ չերամբուծութիւնը 25—30 տարիէ ի վեր մուտ գտած ըլլալով, հետզհետէ ընդհանրացած է, սակայն նոր դրութեան հետեւող քիչ կայ: Ինչպէս Անատոլուի շատ տեղեր, նոյնպէս տեղւոյս մէջ թաց խոզակը փոխանակ չոգիով, արեւի տաքութեամբ կը չոր-

ցնէին մինչեւ մօտ ժամանակներս: Իրաւ է որ քանի մը տա-
րիէ ի վեր շոգիով չորցնելու մէթօտը կը գործադրուէր,
բայց ա՛յնչափ անկանոն կերպով որ արեւի տաքութեամբ
չորցուած խողակէն մեծ տարբերութիւն մը առաջ էջր դար:
Սակայն նախորդ տարի, տեղւոյս Առաջ. Տեղապահ Տ. Կա-
րապետ Ծ. Վ. Մազլըմեանի յորդորներով և նախաձեռնու-
թեամբ, շոգիով խողակ չորցնելու նոր գրութիւնը ի գործ
գրուեցաւ դպրոցի բակին մէջ (*) եւ անոնք որ իրենց
խողակը նոյն շոգիով չորցուցին, տեսան որ ծախելու առեւն
գիններու մեծ տարբերութիւն կայ ուրիշ միջոցաւ չորցուած
խողակներէն: Ասոր վրայ տեղւոյս բոլոր շերամաբոյժները
մտադրած են այս տարի շոգիի կանոնաւոր գրութեամբ մի-
այն չորցնել իրենց թաց խողակները:

Ծիրանի Կուսր Շապին Գարահիւարի մէջ

Շ. Գարահիսարէն Գուրգէն հօ. Մարկոսեան կր գրէ մեզ. —

Քաղաքիս առաջնակարգ վաճառականներէն Տիար Անդ-
րանիկ Պ. Վարդեան, բաւական տարիներէ ի վեր, մեծ քա-
նակութեամբ ստիւում, մաքրուած ծիրանի կուտի միջուկ
կ'արտածէ Կիրառոնի խճուղիով դէպի Եւրոպա: Թէեւ ծի-
րանի մշակութիւնը զանազան պտղատու ծառերու նման
ընդհանրացած չէ քաղաքիս մէջ, սակայն 8—9 ժամ հեռու
գտնուած շրջակայ գիւղերուն՝ Անտիրասի, Աձպտերի և ու-
րիշ տեղերու մէջ մեծ քանակութեամբ կը խնամեն, կը
տնկեն այս ծառերը, և տեղացիք անոնց արտադրած պտուղ-

(*) ԾԱՆ. ԽՄԲ. — Կը գովենք Հայր Սուրբը, որ իր հո-
գեւոր պարտականութիւններէն զատ, կ'զբաղի նաեւ իր հօ-
տին բարեկեցութեան վերաբերող խնդիրներով: Ամէն Ա-
ռաջնորդ կամ Տեղապահ պէտք է որ այսպէս հետամուտ ըլլայ
տնտեսական և ճարտարարուեստական նորանոր յառաջգի-
մութիւններու և իր յորդորներով ու նախաձեռնութեամբ
կիրարկել տայ զանոնք ըստ պատշաճի: Ուրախ պիտի ըլ-
լանք եթէ պատեհութիւն տրուի մեզ Բիւրակնի մէջ յիշա-
տակելու գաւառային Առաջնորդներու կամ Տեղապահներու
այս կարգի հանրագումար նախաձեռնութիւնները ի նպատտ
Ոսմ. ճարտարարուեստի աւելի զարգացման:

ները թէ՛ թարմ և թէ՛ չոր վիճակի մէջ Շ. Գարահիսար եւ այլ տեղեր կը տանին կը ծախեն: Չոր պտուղին երկու տեսակը կը պատրաստեն, մէյ մը կորիզաւոր և մէյ մ'ալ առանց կորիզի: Առաջինին պատրաստութեան եղանակը սապէս է. — Ծիրանները, տախտակներու վրայ շարած, սանիքները կը հանեն և արեւին ճառագայթներուն տակ մի քանի օրեր թողով լաւ մը կը չորցնեն և յետոյ կը ծախեն. իսկ առանց կորիզի պատրաստելու համար նախ կանայք ծիրանները ձեռքով երկուքի կը բաժնեն, կուտը կը հանեն, յետոյ արեւին տակ՝ տախտակներու և կամ ուղղակի գետնի վրայ կը փռեն՝ չորցնելու համար: Երկու տեսակէն ալ դիւղացիները և քաղաքացիները գեղեցիկ անուշեղէններ կը պատրաստեն՝ շաքարով կամ թթենիի հիւթով. իսկ երկրորդ տեսակէն հանուած կուտերը բեռներով քաղաք կը բերեն ու յիշեալ վաճառականին կը ծախեն, որ մեքենայի միջոցաւ առանց մանրելու, փշրելու, կաղնիի նման կը կոտրէ: Յետոյ աղքատ դասակարգի ընտանիքներ՝ մամուլանոց ծերեր, ղանոնք կ'ստկեն լոկ կճեփին համար (առանց ուրիշ վաւորումի): Այս կճեփը վառելանիւթ մ'է թոնիրներու և կամ տեղւոյս արհեստաւորներու ձեռամբ շինուած վառարաններու համար: Հետաքրքիր ենք իմանալու թէ այդ լեղի կուտերը ի՞նչ բանի յարմարութիւն ունին, և կամ ի՞նչ տեսակ արհեստագործութիւններուն մէջ կը գործածուին:

Գիններն են, Թարմին օխան 1 — 1.50 — 2 դր.:
Անկորիզաւորին օխան 2.5 — 3 դր.:
Կորիզաւորին կուտիկը (հին եօյեփ) 8 — 9.5 դր.:

Իսկէնտերունէն կը գրուի

Տեղւոյս մաքսային տնօրէնը արտօնուեցաւ 10 մէդր դէպի ծով երկարել արդի կամուրջը որ տպրանքներու շագենաւ փոխադրութեան իբր կպան կը ծառայէ: Այս առժամեայ կարգադրութիւնն եղած է մինչեւ որ շինուի 70 մէդր երկարութեամբ երկաթեայ կամուրջ մը, որուն աշխատութեանց պիտի սկսուի քիչ ատենէն: Իսկէնտէրունի նաւահանգիստը տարին 80,000 թօնոյի գործառնութիւն կը կատարէ:

§ Արմատիքի և խողակի բերքը գոհացուցիչ կը թուի: Խողակին օխային մէկ մէծիտիէ գին կը տրուի հիմակուընէ:

ՈՒՐՖԱՅԻ ԲԵՐՔԵՐԸ

Ուրֆայէն Աւեսիս կֆ. Բիւրէշեան կը գրէ մեզ. —

Ընդեղէններու մէջ յարգի է բուսեղէն մը որ մի քանի չաքաթներէ ի վեր սկսած է ծախուիլ: Օխան 10—12 ղշ. էր, որկ'իջնէ մէկ երկու զրուշի երբ ուղտի բեռներով առատութեամբ կը բերուի քաղաք: Հիմակ կ'արժէ օխան 5—6 ղշ.: Ինքնին բուսնող աճեցող է, փաթաթէսի մօտ բան մը, աւելի խոշոր: Հողին ծոցը կը մեծնայ և միայն հողին ճեղքառուածներէն ծանօթ է տեղը: Շատ համեղ է եփուելէ կամ խաշուելէ վերջ: Կերակրոց չարքին մէջ առաջին տեղը կը բռնէ: Այն տարին երբ առատ ու աժան է, կը չորցընեն արեւուն ջերմութեան տակ ձմրան կերակուելի համար: Կ'իմանանք թէ եգիպտոսի մէջ այս ընդեղէնի տեսակէն կայ, բայց աւազախառն է և ոչ մերինին պէս մաքուր ու համեղ:

ԼԱԹԱՔԻԱՅԻ ԲԵՐՔԵՐԸ

Լաթափայէն մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ. —

Լաթաքիա կամ Լազքիէ Պէրութի վիլայէթին մէջ բաւական կտրուոր սանճաֆ մ'է, ուր կը մշակուի ցորեն, գարի, եգիպտացորեն, սխեռ, թուզ (ալքօլի համար), ծխախոտ և ամենալաւ տեսակէն թէնպիֆի, որ պարսկական տեսակին հետ կրնայ մրցիլ: Մեր ծխախոտը, որ ընտիր տեսակ է, շատ կ'սպառի Անգլիոյ մէջ և լիպրան (144 սիրեմ) կը ծախուի 14—15 բէնայի:

ԱՐՍՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

Աֆիօն. — Ծախուեցաւ 22 սնտուկ, զոր գնեցին Տեարք

Կիւլպէնկ. եղբ. եւ րնկ. 10 սնտուկ. Մալաթիա 108էն

Ն. Վարդերեան 6 » » »

Գ. Կիւմիւշկերեան 6 » Գրհար. 175 »

Թիֆթիկ. — Գործ չեղաւ :

Բամբակ. — Ծախուեցաւ 80 հակ Հալէպի ապրանք,
օխան 5 $\frac{3}{4}$ ղրշ.էն :

Գարի. — Ծախուեցաւ 5000 քիւէ : Մէրսինի տեսակին
քիւէն կ'արժէ 13 $\frac{1}{2}$ —14 ղրշ., Անատօլուի հփարային օխան
33 փր. :

Եգիպտացորեն. — 300 թօնօ : Սեւ ծովի տեսակին օխան
կ'արժէ 24, Մարմարայինը 25 $\frac{1}{4}$, Իզմիտինը 24 $\frac{1}{2}$ փր., ար-
տածուածն համար :

Շուշմայ. — 400 պարկ : Գիները չեն փոխուած :

Լուքիա. — 150 պարկ : Գիները նոյն :

Սիսեռ. — 200 պարկ : Գիներու վրայ փափօսութիւն
չկայ :

Վարսակի, Թուշնակերի, կտաւատի վրայ գործ չեղաւ :

Բիթրէ. — Ծախուեցաւ 5 պարկ ճերմակ էքողրա 32
ղրշ.էն, 27 պարկ ճերմակ Ա. տեսակ 26 $\frac{1}{2}$ էն, 27 պարկ
ճերմակ Բ. տեսակ 19 $\frac{1}{2}$ էն, 4 պարկ պիօնտօ 16 $\frac{1}{2}$ էն, 4
պարկ դեղին 11 $\frac{1}{2}$ և 2 պարկ սքարդա 7 $\frac{1}{2}$ ղրշ.էն օխան :

Սալիպ. — 5 պարկ ընտիր տեսակ 17 ղրշ.էն օխան :

Ճեհրի. — Վաճառում չեղաւ :

Բիթրէ. — Նոյնպէս :

Ուսի մորթ. — Թիւքի 38—40 և Ա. տեսակները 45—46
ղրշ., սանսար 230—240, գունտուզ 220—225, Թավշան
210—215, բօրսուք 34—36 ղրշ. :

Կ. Պոլիս, 25 Ապրիլ

ՎԸԼՈՒՐԻ ԳԻՆԵՐԸ

6 $\frac{1}{2}$ քարճրացած

Վըլուրի գերմանական գործարաններու ընկերակցու-
թիւնը որոշեց 6 $\frac{1}{2}$ աւելցնել վաճառման գնոյն վրայ : Այս
յաւելումը անմիջապէս պիտի գործադրուի ,

ՀԱԻԿԻԹԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Անցեալ շաբթու Պոլիս ժամանեց 3160 սնտուկ հաւկիթ,
որուն 1000 սնտուկը արտածուեցաւ : Մեր հրապարակին
վրայ հաւկիթին գինն է հարիւրը 21.5—22.5 ղրշ. :

Շաֆարի եւ Խաճուկի Հրապարակը

ՇԱՔԱՐ. — Հրապարակը ամուր է: Քուպայի նաւահանգիստները քիչ քանակութեամբ չաքար ժամանելուն, ինչպէս նաեւ Անգլիոյ կառավարութեան չաքարի ներածութեան դէմ հաստատելիք տուրքին լուրերը աղդեցին հրապարակի գործառնութեանց վրայ: Կը յուսացուի թէ այս օրերս մեծաքանակ չաքար պիտի գնեն անգլիացի վաճառականները: Կ'ենթադրուի թէ Ապրիլ—Օգոստոս շրջանին մէջ, Գերմանիա պիտի կրնայ արտածել 582, 595 թօնօ չաքար, իսկ Աւստրիա 509, 464 թօնօ: Անցեալ տարի նոյն շրջանին մէջ Գերմանիա արտածած էր 723, 420 թօնօ, և Աւստրիա 648, 385 թօնօ:

Այս տարի համազգային չաքարի արտադրութիւնք կը հասնին 3,427,803 թօնօյի, անցեալ տարուանն էր 3,680,377, իսկ նախորդ տարուանը 2,677,025 թօնօ:

Անցեալ և այս շաբթու Պոլսոյ հրապարակը Թրիէսթէէ ժամանեց 121 վակոն չաքար և ծախուեցաւ հետեւեալ գիներով.

Թրիէսթի շաֆար

Մէլիս	կենդինարը 84	զրուշ Լ. Օսմ. 100էն
Կրանիւլէ	» 76 ¹ / ₂	» »
Փոշի	» 84	» »

Թուսական շաֆար

Փոշի	կենդինարը 77	» »
Փոշի մանր	» 80	» »

ԽԱՃՈՒԿ. — Լոնտոնի մէջ Պրազիլիական միլըայսին գինն էր, Ապրիլ 17ին, 15⁷/₃₂ բէնա: Արտադրավայրերէն աւելի աժան գինով վաճառք ծախու հանուելուն պատճառաւ, խահուէի գինը եւրոպական հրապարակներու վրայ կոտրեցաւ: Պրազիլիոյ մէջ ջանքեր կ'ըլլան ու միջոցներ կը խորհուին խահուէին գինը բարձր բռնելու. եթէ կառավարութիւնը յաջողի փոխառութիւն մը կնքել, այդ գրամը պիտի գործածուի խահուէին տարեկան արտադրութիւնը 8 միլիոն պարկը չանցընելու: Այս տարուան արտադրութիւնն է 16,972,000 պարկ. յուսեալներ կը կարծեն թէ խահուէին

գինը ալ աւելի պիտի լինայ: Իրաց այս վիճակին մէջ շահագէտները վերապահութեամբ կը գործեն, և առեւտրական հրապարակներու վրայ անմիջական սպառումին չափով միայն վաճառք կը գնուի: Պոլսոյ մէջ ալ գիները կոտորած և կ'արժեն:

100 օխան, Օսմ. ոսկին 100են

Րիօ լուացուած	650
Րիօ Ա. տեսակ	590
Րիօ Բ. տեսակ	570
Րիօ Գ. տեսակ	540
Րիօ Դ. տեսակ	500—520
Սանտոս տեսակին համեմատ	530—630

Իզմիրի Հրապարակը

Մինչև 21 Ապրիլ, մէկ շաբաթուան մէջ հետեւեալ վաճառումներն եղած են. —

10,000 պարկ ցորեն կենդինարը 55—84 դրուշ մէճիտիյէ 33էն. — Շրջականերէն եկած է 95,00 պարկ և պատրաստ կայ 52,00:

500 պարկ գարի 14.25—14.50 դրուշէն քիլէն (17 օխա) մէճիտիէ 20.50էն: Պատրաստ կայ 4200 պարկ:

22,000 կենդինար խոզկաղին, 40—79 դրուշէն, Լ. Օսմ. 125 դրուշէն:

900 հակ բամբակ կենդինարը էքսդրա տեսակը 357—365, Ա. էքսդրա 337—375, Ամերիկեան* հունա 360—365 դշ. Լ. Օսմ. 125 դրուշէն:

Փոխանակագրի Գիները

	Վաճառում	Գնում
Լոնտոն	110 ³ / ₄₀	109. ² / ₄₀
Բարիդ	22 85	22. 95
Վիեննա	24 87	24. 97
Պերլին	48 57	48. 67

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. Իիթիիճեմն — Տպագր. ՁԱՐԷՆ Ե. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ

ԳՐԱՍԱԵՆԵԱԿ

ՊՈԼԵՍ, ՄԻՀՄԷՏ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, Ն. 12

ԱՆՈՆՔ ՈՐ

Առեւտր. կամ Գրեւական ո՛ր եւ է Ֆանճնարարութիւն

ՄԸ ՈՒՆԻՆ

ԹՈՂ. ՀԱՃԻՆ ԿԱՐԴԱԼ ԱՅՍ ՇԱՆՈՒՑՈՒՄԸ

Առեւտրական Գրասենեակը

1. — Եւրոպական գործարաններու Պոլսոյ ներկայացուցիչներուն հետ իր ունեցած ծանօթութեամբը կրնայ գաւառացի վաճառականներուն հայթայթել խուրճավաթի, գողթաբերքի, երկրագործական և տարազադործական մեքենաներու, ազօրիներու ամէն տեսակները:

2. — Կը հայթայթէ ամէն տեսակ տեղեկութիւններ Պոլսոյ հրապարակին վրայ ծախուած ապրանքներու գիներուն և տեսակներուն վերաբերեալ:

3. — Կ'ստանձնէ վաճառումը տեղական ամէն տեսակ բերքերու, որոնց համար ալաններ կը հայթայթէ:

4. — Դատական խնդիրներու այլ և այլ ճիւղերուն համար կը ներկայացնէ Պոլսոյ մէջ գտնուող ձեռնհաս փաստաբաններ և կ'ստանձնէ առեւտրական գատերու հետապնդումներ:

5. — Եթէ զրկուած ապրանքներու մասին անհամաձայնութիւն և առարկութիւն ծագի, կը հայթայթէ իրաւարարներ (expert):

6. — Օսմանեան պարգեւաւոր և սուանց պարգեւի արժեթուղթերու թիւերը կ'ստուգէ, կտրօնները կը գանձէ, և այդ արժեթուղթերու մասին տեղեկութիւններ տալով օրուան գնով գնումներ կ'ընէ:

7. — Ապահովագրական ամէն տեսակ ընկերութիւններու պայմաններուն և գործառնութեանց մասին տեղեկութիւններ կը հաղորդէ:

8. — Պարկեշտ և գործունեայ անձերու համար հաշուակալի, գրագրի, վաճառորդի պաշտօններ կը հայթայթէ Պոլսոյ վաճառատանց մէջ:

Գրեական Գրասենեակը

1. — Կը գործադրէ դպրոցական դասագրքերու և մանկապարտեզի առարկաներու վերաբերեալ ամէն յանձնարարութիւն:

2. — Կը հրատարակէ դպրոցական դասագրքեր

3. — Կը մատակարարէ դպրոցներու և վաճառատուններու համար տետրակ, պահարան, նամակաղլուխ ևն., ուղուած ձեւերով:

4. — Կ'ընդունի Պոլսոյ մէջ հրատարակուած ամէն լեզուէ օրաթերթերու և հանդէսներու բաժանորդագրութիւն և ծանուցում:

×

Յանձնարարութեանց փոխարէնը պէտք է ԿԱՆԽԻԿ ղրկել, իսկ առևտրական գործոց վերաբերեալ տեղեկութիւններու պատասխանն ստանալու համար պէտք է ղրկել 10 ղրշ.ի փուլ, ծախուց համար:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԿԻ վարիչներուն նշանաբանն է՝

Ուղղամտութիւն եւ Յանձնարարութեանց արագ եւ ճիշտ գործադրութիւն

Z A U S E

در سعادت محمد پاشا خاندانده نومرو ۱۲

Stamboul, Méhmed Pacha han N°. 12

Ա. Մուպահեանեան եւ

Ա. Զեօմլէֆեան

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ ԽԱՆ Ե. 12

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Ս Ի Ն Կ Ե Ի

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400t աւելի Պաւստոյ վկայական
Շքադրամ

Սինկէրի կարի մեքենաները, իրենց տոկոսնութեանը համար
աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են,

ԲՈԼՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ { Սինկէրի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈԼՈՐ ԴԵՐՋԱԿՆԵՐ {
ԲՈԼՈՐ ԿՈՇԿԱՎԱՐՆԵՐԸ {

Մասնաճիւղեր բովանդակ թուրքիոյ մէջ

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին. —

Բ Ն Ր Ա. { Շիտակ ճամբայ, Կալանտուէրայի զիմաց
» Պօնմարշէի զիմաց, 313կրկ.

ՂԱՆԱԹԱՍ. { Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ
» Թրամուէլի կայարանին զիմաց

Պ Ո Ւ Ի Յ { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
» Սուլթան Պայազխո, Թրամուէլի կայարանին
զիմաց, Թիւ 13

ՍԵՐԻՏԱՐ, Չարշը Պօլու, Թիւ 120

Սինկէրի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
Թիւ 313 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը:

50—35

THE SINGER

THE SINGER

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ԻԼԱՎԷԼԻ ԵՆԻ ԵՆՄԷՔ ՔԻԹԱՊԸ

ԱԼԱԹՈՒՐՔԱ ՎԷ ԱԼԱՅՐԱՆԿԱ

Ամէն տունի և ամէն տանտիկնոջ անհրաժեշտ աշխարհի
հրապարակ ելած է մաքուր տպագրութեամբ, 160 էջով. կը
պարունակէ 300է աւելի կերակուրներու տեսակներ: Գիրն
հայերէն և լեզու տաճկերէն է. Համով հոտով կերակուրներ,
բազմատեսակ անուշեղէններ, ու խմորեղէններ պատրաստել
փափաքողներ 5 ղը. տալով պէտք է գնեն հատ մը:
Իմել Վոլիս, Չաքմաքճըլար, Աճեան գրատուն, 3—40

Լ՝ՈՒՆԻՎԵՐՍՈ

L'UNIVERSO

Ապրանքներու Փոխադրութեանց Վստանգներու դէմ
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնատեղի Ս Ի Լ Ա Ն

Դրամագլուխ 2, 250, 000 Լիրա

ընկերութիւնը թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի վրայ ապրանքներու փոխադրութեանց համար ապահովագրութիւններ կ'ընդունի խիստ շահաւոր պայմաններով

Արագ եւ ամբողջական հասուցում վնասներու

Ընդհ. Գործակալ եւ «Ավառի»ի ֆոնիսեր

ԲԱՐՍԵՂ ԹԷՔԷՆԱՆ

Գոմաման Օղլու Խան, Կ. Պոլիս

Դեր-Գործակալներ՝ Թուրքիոյ զրխաւոր նաւահանգիստներու մէջ:

* * Գոհացուցիչ պայմաններով դեր գործակալներ կը փնտռուին այն տեղերը

որ գործակալութիւն հաստատուած չէ տեղաւին

Տեղային գործակալներ կը փնտռուին պատուաւոր ու կարող
Շահաւոր պայմաններ 50—16

ԱԶՔԵՐՆԵՐԻ ԼՈՅՍ

ՔԱՐԹ—ՓՕՍԹԱԼԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐ

×

Ձեր փառակազմ ալպօմներն հրապտրիչ ընծայելու համար, կը խորհիք միշտ թէ ինչպէս կրնաք ձեռք բերել նորանոր ընտիր և ճաշակատու ֆարքեր:

Ահա Ձեզ բարեյարմար առիթ մը

Դիմեցէ՛ք միշտ

Ս Ա Ր Ր Ա Ֆ Ե Ա Ն Ե Ղ Բ Ա Ր Յ : Պ Է Յ Ր Ո Ւ Թ

որոնք կրնան գոհացում տալ Ձեր այդ կարգի խնդրանաց, իրենց ամէն նիւթէ պատրաստի ունեցած հազարաւոր տեսակ ֆարք—փօսքաշներով, 5 փարանոցէ մինչեւ 3 զրույնոց արժէքով:

Ամէն տեսակէ մինչեւ 100 հատ քարթ փօսթալ իբրեւ նմոյշ կը շրկուի միայն 2 մէճիա զրկողներուն: Փօսթի ձախքը մեր վրայ է:

«بوراكن» ԲԻՒՐԱԿՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշախան, Թիւ 12

ارمنيجيه، غزنهسى

در سعادت محمدپاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Stamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

ՍՍՄ. ԱՌԵԻՏՐ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇՐՋԱՆ

Թիւ 19

5 ՄԱՅԻՍ 1907

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

52 Թիւի բժնըդ. Պոլիս եւ Գաւառ. 60 դր2.
))) Արտասահման 13 ֆր.
 26 Թիւի հմր. բժնըդ. Կընդունուի
 Ծանուցումի համար՝ զեղչեալ զին

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

52 Թիւի բաժնեգինը եւ 2 դր2-ի ա-
 ռաքման ծախքը կանխիկ վճարող ամէն բա-
 ժանորդ կ'ստանայ Հէրէքէի հոշակաւոր
 գործարանին մէջ պատրաստուած զոյգ մը
 ընտիր բուրդէ՝ զուլպայ եւ մետաքսէ փողփո-
 դուն թաշկինակ մը, որոնք իրենց նրբին
 յօրինուածքովը տեղական ճարտարա-
 ուեստին յառաջդիմութիւնը կը հաստատեն
 Մէկ բաժանորդ գտնողը կ'ստանայ
 էքօ տը Բառի մը 10 դր2.
 Երկու)) Առեւ-եւ Տնտ. Աշխ. 15)
 Երեք)) Մէճէլլէ 30)

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳԱԳՐ. ԶԱՐԷՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Հաշիւներու Բառարանը

×

Հետեւեալ հասուածին հրատարակութիւնը խնդրուած է մեզ ներկայացնել:

Քիչ ատենէն պիտի հրատարակուի խիստ օգտակար գործ մը, հաշիւներու բառարան մը, եթէ ներելի է այս պէս ըսել:

Յայտնի է թէ ամէն լեզու իր բառարանն ունի, որուն մէջ մարդ իր չգիտցած մէկ բառը կը նայի ու կը հստակացնէ անոր նշանակութիւնը. հաշուական լեզուն, որ գրէթէ համաշխարհային լեզու մ'է, դեռ ունեցած չէ իր բառարանը: Աւելի քան քաջաբանութեամբ ասէր իմ հայրը, որ անոր համար պարտաւոր էր լեզուն ունենալ միայն իր հայրենիքին համար: Արդ, այսպիսի բառարան մ'է կամ հաշուագիտութեան մը, որ հարկաւոր է պիտի ելնէ և որ պատրաստուած է վաճառականի գրագրի մը՝ Յակոբ Էֆ. Տրէզեանի աշխատութեամբ: Այս հաշուագիտութեան մէջ մարդ ամենայն դիւրութեամբ պիտի նայի ամէնէն դժուար համարուած հաշիւներն իսկ, ըլլան անոնք ո՛ր և է չափով, քիչով, մեզով, արջով, հատով, օխով և այլն: Սոյն գիրքը աշխարհի գիւրդին մէջտէր մը ունի, որուն շնորհիւ կարելի է գործածել զայն առանց կարգաւ գիտնալու իսկ: Կը բաւէ միայն թիւ ճանչնալ: Վերջապէս հեղինակը ամէն կարելին ըրած է, որպէս զի հաշիւ մը ԱՄՆ և ՃՆՇՏ գտնուի, և ըլլայ օգտակար գործիք մը վաճառականին, գրագրին, արհեստաւորին և ամէն անհատի համար: Հաշուագիտութեան հատոր հատոր պիտի հրատարակուի, որպէս զի կարելի գնել միայն ուզուած հատորը: Իր օգտակար պարունակութեանը բաղդատմամբ խիստ աժան պիտի ըլլայ և գրպանի յատուկ:

Հաշուագիտութեան պիտի բաժնուի հետեւեալ հատորներու:

Հատոր Ա.	1/2 փր. յէն մինչեւ 12 ղշ. գին ունեցող ապրանքներ
» Բ. 12 ղշ. էն	» 24 » » » »
» Գ. 24 » »	» 36 » » » »
» Դ. 36 » »	» 48 » » » »
» Ե. 48 » »	» 60 » » » »
» Զ. 60 » »	» 72 » » » »
» Է. 72 » »	» 84 » » » »
» Ը. 84 » »	» 96 » » » »

Այսպէս կը կազմուի հաշիւներու բառարան մը:

Մեծ յոյս ունինք թէ սոյն օգտակար աշխատանքները ինքն իր քաջալերութեան հանրութեան կողմէ:

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Մ Ի Ն Կ Ե Ր

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400 է աւելի Պատույ վկայական
Շեֆադամ

Սինկերի կարի մեքենաները, իրենց տոկունութեանը համար
աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են:

Սինկերի զոստի-ճեները

Սինկերի ԴԵՐՁԱԿՆԵՐԸ

Սինկերի ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ

Սինկերի մեքենայ միայն կը գործածեն

Մասնաճիւղեր բովանդակ թուրքիոյ մէջ

Սինկերի մեքենաները կը ծախուին. —

ԱՆՐԱ { Շիտակ ճամբայ, Կալամատէրայի դիմաց
Պօնթարշէլի դիմաց, 343 կրկ.

ՂԱԼԱԹԻՍ { Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւ
Թրամուէյի կայարանին դիմաց

ՊՈԼԻՍ { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
Սուլթան Պայագիտ, Թրամուէյի կայարանին
դիմաց, Թիւ 13

ՍԵԻՏԱՐ, Զարը Պօլու, Թիւ 120

Սինկերի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
Թիւ 343 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը:

50—36

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ԻԼԱՎԷԼԻ ԵՖԵՍԷՔ ԳԻԹԱՊԸ

ԱԼԱԹՈՒՐՔԱ ՎԷ ԱԼԱՅՐԱՆԿԱ

Ամէն տունի և ամէն տանտիկնոջ անհրաժեշտ այս գիրքն
հրապարակ ելած է մաքուր տպագրութեամբ, 160 էջով. կը
պարունակէ 300 է աւելի կերակուրներու տեսակներ: Գիրն
կայերէն և լեզուն տաճկերէն է: Համով հատով կերակուրներ,
բազմատեսակ անուշեղէններ ու խմորեղէններ պատրաստել
վաճառողներ 5 դշ. տալով պէտք է գնեն հատ մը:
Իմել Պոլիս, Զաքարեճըլար, Աշճեան գրատուն. 4—10

ՔՐԵԴԻՏ ԼՒՅՆԷ CREDIT LYONNAIS

1863ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Դրամագլուխ 250,000,000 Ֆր.

Ա. Մ. ԲՈՂԱԶԱՐՆ, Վ. ԶԱՐԲՈՒԱԾ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 1907 ՄԱՐՏ 31Ի

ԳՈՅՔ	ՖՐԱՆԿ
Պատրաստ դրամ սնտուկին և մատ- նաճիւղերուն մէջ	163,093,287.43
Առեւտրական թուղթ	1,053,201,529.83
Փոխառութիւն	466,281,439.97
Ընթացիկ հաշիւ	536,155,993.21
Արժեթուղթ	9,097,944.71
Կալուած	33,000,000
Զանազանք	11,448,903.78
	2,274,279,098.64

ՊԱՐՑՔ	
Ի տեւ վճարելի թուղթ	698,837,679.33
Ընթացիկ հաշիւ	956,538,211.44
Ընդունուած թուղթեր	160,767,777.22
Պայմանաժամով թուղթեր	36,044,170.40
Զանազանք	47,091,260.55
Պահուած գումար	125,000,000
Դրամագլուխ	200,000,000
	2,274,279,098.64

Տոմարներուն համաձայն է

Նախագահ Վարչական Խորհրդոյ

A. MAYERAT